

۲۲ ضوابط و مقررات زیباسازی شهری

دیوارنگاری موزاییک

معاونت برنامه‌ریزی و توسعه سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی شهر تهران

تاریخ انتشار: خرداد ۱۳۹۴

نشانی اینترنتی: www.khasa.ir

حق چاپ و نشر این کتاب متعلق به سازمان زیباسازی شهر تهران بوده و هرگونه کپی یا نقل مطالب بدون اجازه ناشر پیگرد قانونی دارد.

سرشناسه: خدادادی، رضا، ۱۳۳۹ -
 عنوان نام پدر: دیوارنگاری موزاییک/مؤلف رضا خدادادی؛ [ناظر عالی]
 مشخصات نشر: معاونت برنامه‌ریزی و توسعه سازمان زیباسازی شهر تهران.
 مشخصات ظاهری: تهران: سپند مینو: سازمان زیباسازی شهر تهران، ۱۳۹۴.
 فروست: ۱۰۶ص: مصور(رنگی).
 شابک: ضوابط و مقررات زیباسازی شهری؛ [ج] ۲۲.
 وضعیت فهرست نویسی: ۷-۶-۹۵۷۷۷-۶۰۰-۹۷۸-۶۰۰-۷
 موضوع: زیباسازی شهر - ایران
 موضوع: معماری
 موضوع: نقاشی در دیوار
 شناسه افزوده: سازمان زیباسازی شهر تهران
 شناسه افزوده: سازمان زیباسازی شهر تهران، معاونت توسعه و برنامه‌ریزی
 شناسه افزوده: ضوابط و مقررات زیباسازی شهری؛ [ج] ۲۲.
 رده‌بندی کنگره: ۱۳۹۴ ج ۲۲، ۹۵۷/۷-۶-۹۵۷۷۷-۶۰۰-۹۷۸-۶۰۰-۷
 رده‌بندی دیویی: ۷۲۹/۰۹۵۵
 شماره کتابشناسی ملی: ۴۰۴۵۱۵۷

ناشر: نشر سپند مینو
 چاپ اول: زمستان ۱۳۹۴
 گرافیک و صفحه‌آرایی: آرمیتا سراج زاهدی
 ویراستار: حسین درزی
 چاپ: اول
 شمارگان: ۱۰۰۰ جلد
 قیمت: ۷۰۰۰ ریال

فهرست:

۱۱	پیشگفتار.....
۱۳	مقدمه.....
۱۵	۱- حوزه کاربرد.....
۱۶	۱- اهداف.....
۱۸	۳- تعاریف.....
۲۹	۴- ضوابط و مقررات.....
۲۹	۴-۱- ایمن سازی محیط.....
۳۸	۴-۲- آماده سازی سطح.....
۴۹	۴-۳- زیر سازی سطح.....
۵۲	۴-۴- مراحل اجرا و نصب.....
۹۲	بازرسی/نظارت.....
۹۲	مقبولیت و تایید.....
۹۲	ضمانت کیفیت و ایمنی دیوارنگاره.....
۹۳	پیوست: نمونه ی قرارداد داربست.....

پیشگفتار

ترویج زیبایی تنها یک جریان فکری و عملی نیست، فضیلتی اخلاقی و مدنی است. زیباسازی نیاز همگانی و ضرورت توسعه پایدار و فرایندی است علمی و عامی که کیفیت زندگی را بهبود می‌بخشد. از پدیده‌هایی که فضای عمومی شهر را زیبا، بانشاط و سرزنده می‌کند و موجب ارتقاء کیفیت زندگی می‌شود، آثار و پروژه‌های هنری و فرهنگی در مقیاس شهری است که امروزه به «هنرهای شهری» و «هنرهای عمومی» شهرت یافته‌اند. این هنرها که با همکاری مدیران شهری، هنرمندان و طراحان برای پاسخگویی به برخی از نیازهای زیباشناختی، فرهنگی و هنری جوامع شهری پدید می‌آیند فرصتی را برای مردم فراهم می‌کنند که تجارب و احساس تعلق خود را از شهری که در آن زندگی می‌کنند به اشتراک بگذارند. بر این اساس «سازمان زیباسازی» به منظور ارتقاء کیفیت بصری و هنری کلان‌شهر تهران نه تنها طیف مشروح از اسکا‌له‌های هنری و برنامه‌های فرهنگی را با هدف تحقق «شهر زیبا» مدیریت کرده بلکه با تولید مطالعات نظری در خصوص مباحث هنرهای شهری بر گسترش دانش زیباسازی در تمامی سطوح و بر رعایت نظم و یکپارچگی زیباسازی تاکید داشته است. در این راستا یکی از اقدامات مطالعاتی که در سال‌های اخیر در دستور کار قرار داشته تدوین مجموعه کتاب‌هایی با عنوان «ضوابط و مقررات زیباسازی شهری» در حوزه‌های

متنوع زیباسازی است تا به عنوان دستورالعمل‌های اجرایی و برای پیشگیری از ناهماهنگی‌های هنری و فنی در مناطق بیست و دوگانه‌ی شهر تهران به کار گرفته شود. حتی اطلاعات مفیدی در اختیار علاقمندان ورود به فعالیت‌های زیباسازی قرار دهد. بدیهی است مجموعه‌ی حاضر برآیند ماه‌ها و حتی سال‌ها کار مطالعاتی و برنامه‌ریزی است که بدینوسیله از اساتید، کارشناسان و تمامی همکاران دلسوز قدردانی می‌شود.

امید بر آن است در آینده‌ی نزدیک در تمامی حوزه‌های «هنرهای شهری» و زیباسازی مجموعه‌ای مشابه امده شود تا بر اختیار کلیه مراجع ذی‌ربط و علاقمندان قرار گیرد.

دکتر عیسی علیزاده

مدیر عامل زیباسازی شهر تهران

مقدمه

شهر و هنر دو مقوله‌ی جدایی‌ناپذیر و در یک رابطه‌ی همزیستی با یکدیگر گره خورده‌اند. مفهوم جدید «هنر عمومی»^۱ و کاربردهای متعدد آن در فضاهای شهری، نقش آن را به‌رشدی در حوزه‌ی «محیط‌زیست شهری» آشکار می‌کند. هنر و مداخلات هنری و راه‌های نوآورانه‌ی هنری در عرصه‌های عمومی شهر، نه تنها ابزاری برای تبادل اطلاعات و انگیزش‌گفتمان در جامعه است، بلکه می‌تواند همچون یک کاتالیزور قرار دهد، دگرگونی‌پاره‌ای از بنیادهای زیست‌محیطی را ممکن سازد. این هنرها که با جنبه‌ی ملی و نظری همراه‌اند، عرصه‌ی گسترده‌ای از ملاحظات زیبایی‌شناسی تا مسائل اجتماعی و مشارکتی را دربر می‌گیرند. از گونه‌های فراگیر هنرهایی که در فضاهای عمومی شهری پدید می‌آیند، می‌توان به «دیوارنگاری» اشاره کرد که در جوامع شهر، سرور رونق و اعتبار بسیاری دارد. دیوارنگارها با اهداف و رویکردهای متعدد و با توجه به توانایی نفوذ به افکار عمومی، افزون بر اینکه در نمایندادن ایده‌آل‌های معنوی، فرهنگی و اجتماعی نقش مؤثری ایفا می‌کنند، شگردی بسیار سودمند در زیباسازی و بهبود نظم شهری است. از این روی با توجه به ماهیت و ویژگی‌های تأثیرگذار این هنر شهری و

1. Public Art: منظور آثار هنری است که برای استفاده عموم مردم در عرصه‌های عمومی شهری اجرا و نصب می‌شوند.

الزامات و ملاحظات کالبدی و غیر کالبدی «تهران»، می‌توان به شکل مناسب و شایسته از «دیوارنگاری» در فضاهای مختلف شهر تهران بهره برد؛ اما به منظور است‌دهی مطلوب از این هنر در بهبود کیفیت سیما و منظر شهر تهران، ضمن اینکه فراهم آوردن راهبردها و سیاست‌های زیربنایی الزامی است، باید ملاحظات نیز در شری «ا» پردازی، «طراحی» و «اجرای» دیوارنگاره‌ها، در نظر گرفته شود. بدین لحاظ برای پیشگیری از ناهماهنگی‌ها، پیروی از یک رویه‌ی نظام‌مند در چارچوب ضوابط و مقررات زیباسازی ضرورتی انکارناپذیر است. در غیر این صورت نه تنها نتایج مطلوب مدنظر انتظار از دیوارنگاری به دست نمی‌آید، چه بسا بر مشکلات دیداری و زیست‌محیطی شهر تهران خواهد افزود. هرچند تدوین ضوابط برای هنر و هنرآفرینی امری دشوار و پرریسای می‌باشد، ولی می‌توان شرایط و مقرراتی را به کار بست که مانع بروز آشفتگی و ناهنجاری‌های بصری در شهر تهران شود.